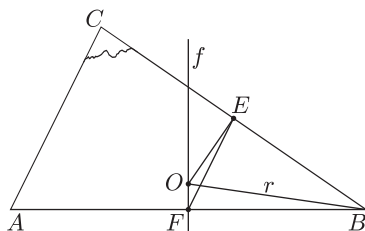

Jelöljük a háromszög meglévő csúcsait A , B -vel, a hiányzó harmadik csúcs legyen C . A háromszög köré írt kör O középpontja rajta van az AB oldal f felező merőlegesén. Szerkesszük meg az f egyenest, mossa ez az AB oldalt az F pontban. Az F ponton át az AC -vel párhuzamos egyenes (irányát ismerjük) a BC egyenest az E pontban metszi (1. ábra). A metszéspont rajta lesz a papíron, hacsak nem téptünk le túl nagy darabot. (A szöveg szerint csak a háromszög csúcsa szakadt le.)

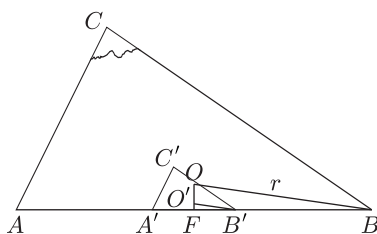

1. ábra

FE a háromszög egyik középvonala, azaz E felezi a BC oldalt. Ha tehát E -ben merőlegest állítunk BE -re, ez kimetszi f -ből a körülírt kör O középpontját, és $OB = r$ a keresett kör sugara.

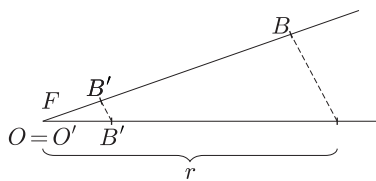
Most mutatunk egy másik eljárást, amellyel akkor is meg tudjuk szerkeszteni a háromszög köré írt kör sugarát, ha a körülírt kör középpontja nincs a papírlapon.

Az AB oldal felezőpontjától jobbra és balra mérjük fel az „elég kicsi” $FA' = FB'$ szakaszokat. Az A' ponton át az AC -vel párhuzamos egyenes és a B' ponton át a BC -vel párhuzamos egyenes metszéspontja C' (2. ábra). Az $A'B'C'$ háromszög hasonló az ABC háromszöghöz, körülírt körének középpontját és sugarát meg tudjuk szerkeszteni. Ezek ismeretében a következőképpen szerkeszthető meg a keresett sugár:

2. ábra

Egy P csúcsú szög egyik szárára mérjük fel a $PQ_1 = FB'$ és a $PQ_2 = FB$ távolságokat, a másik szárra pedig a $PR_1 = O'B'$ távolságot. A Q_2 -n át húzzunk párhuzamost Q_1R_1 -gyel, mossa ez a PR_1 félegyenest az R_2 pontban (3. ábra).

3. ábra

A párhuzamos szelők tételéből következik, hogy $PR_2 = PR_1 \cdot \frac{PQ_2}{PQ_1}$. A jobb oldal értéke a 3. ábra pontjainak fölvétele miatt $O'B' \cdot \frac{FB}{FB'}$, ami a 2. ábrán látható módon ugyancsak a párhuzamos szelők tétele szerint $OB = r$.

A szerkesztést a papíron is elvégezhetjük. Az egyik szögcsár legyen az AB szakasz, a másik szögcsár A -ból induljon és az AB -vel bezárt szöge legyen elegendően kicsi. Ismeretes, hogy az r sugarú körbe írt háromszög legnagyobb szögével szemben fekvő oldal hossza legalább $r\sqrt{3}$, ezért r valóban ráfér az AB szakaszra.